

გივი ზალდასტანიშვილის სახელობის ამერიკული აკადემია თბილისში

მისაღები გამოცდის ნიმუში

ქართულ ენასა და ლიტერატურაში

VIII კლასი

მაქსიმალური ქულა: 50

გამოცდის ხანგრძლივობა: 90 წ

გთხოვთ, ყურადღებით წაიკითხოთ ტექსტი.

კითხვებზე პასუხების გაცემა მაშინ დაიწყეთ, როდესაც მოთხრობის შინაარსი მთლიანად გასაგები იქნება.

მოცემული პასუხებიდან აირჩიეთ მხოლოდ ერთი.

რევაზ ინანიშვილი

ცამეტი წლის ბიჭი

(შემოკლებული ვერსია)

ცამეტი წლის ბიჭი დეიდასთან იყო სტუმრად, დეიდაშვილებმა აწყენინეს და, არავისთვის არაფერი უთქვამს, გამოიპარა. თავის სოფლამდე ოცდახუთ კილომეტრზე მეტი ჰქონდა გასავლელი, თანაც თოვლწყაპში, იანვრის მოკლე დღეს. ორღობეები თავჩაღუნულმა გაიარა, სოფლის განაპირას, კალოებისა და საბძლების იქით შედგა, შარვლის ტოტები წინდებში ჩაიტანა, პალტოს ღილები შეიკრა, საყელო ყურებზე წამოიწია, ერთი მიბრუნდა, მუქართა თუ ბრაზით გახედა ნისლში მიკარგულ სახლებს და გამოიქცა. მორბოდა ზომიერი ნაბიჯით, მკერდთან აკრეფილი ხელებით, ისე, როგორც ამას ფიზკულტურის მასწავლებელი ასწავლიდა. ეგონა, დიდხანს ირბენდა ასე, მაგრამ ნახევარი კილომეტრიც არ ექნებოდა გარბენილი და, ქოშინი აუვარდა, ისევ ნაბიჯზე გადავიდა. აქ ამ დროს მანქანები არ დადიოდნენ, თუნდაც ევლოთ, ბიჭს ფული არ ჰქონდა და გაჩერებას ვერ გაუბედავდა. აღმართი აკრთობდა, ეჩვენებოდა, რომ იქ, მაღლა, ბნელოდა. დადმართში გული ეძლეოდა, გარბოდა. ჯიბეში პატარა, ფრჩხილის საკვეთი დანა და პური ედო, ხელისგულისოდენა, ჩუმად აღებული პური. პირველი მთა რომ გადაიარა, ხელი წაუცდა და ცოტა წააციცქნა იმ პურს. მაგრამ მერე გაახსენდა, გადაწყვეტილი ჰქონდა, გზას რომ გაინახევრებდა, იქ შეეჭამა, და თავი შეიკავა. „მთავარია, საჭმელზე არ ვიფიქრო“, – თქვა და აქეთ-იქით დაიწყო ყურება. ხელმარჯვნივ, მდინარის გაღმა, სოფელი მოჩანდა. ბიჭს აღარაფერი აკრთობდა, მაგრამ გული მაინც დამძიმებული ჰქონდა. დეიდა აღარდებდა. დეიდასაც დამნაშავედ თვლიდა იმ ამბავში, რამაც გამოპარვა გადაწყვეტინა, მაგრამ მაინც აღარდებდა. მოიკითხავდნენ, ვერ ნახავდნენ და გადაირეოდა საცოდავი ქალი! ბიჭსაც სწორედ ეს უნდოდა, მაგრამ მაინც დარდობდა.

„თუ გააკეთებ ასეთ რამეს, აღარც უნდა ინანო“, – დაასკვნა ბოლოს. ცდილობდა, სხვა რამეებზე ეფიქრა, „მთავარია, არ დამიღამდეს. თუ დამიღამდა? ღამეც ვივლი. ღამე არ ამოვედით ამ ზაფხულს მინდვრიდან? გადაირევა ბებიჩემი. ნეტავ შუადღე თუ გადავიდა?“ ცა კიდით კიდემდე ერთი ფერის იყო. წვრილი, წვრილი წვიმა ჩამოდიოდა, ხანდახან თოვლის ფიფქებიც ჩამოსდევდა, ნახევრად გამდნარი თოვლის ფიფქები.

გზა ხევში ჩავიდა. ხევს იქით შარაგზა იყო. ხრეშს კარგად ეტყობოდა მანქანების კვალი. მაგრამ რა! რომც ყოფილიყო მანქანა, როგორ გაუბედავდა გაჩერებას! შემოხვდნენ

გომბორიდან მომავალი ცხენოსანი ოსები – ორი კაცი და ორი ქალი. ჰკითხეს, ვისი ხარო. სხვაგნებური ვარო, – და სულ ეს იყო. ოსებმა ეჭვისთვალა აადევნეს ბიჭს, იმათაც გულმა რეჩხი უყო, მაგრამ აღარ ჩასძიებიათ, თავიანთი გზა განაგრძეს. ბიჭმაც ნაბიჯს აუჩქარა.

გომბორში დაბა-სოფლისთვის დამახასიათებელი ჩვეულებრივი სურათი დახვდა. ბაზარში სიცივით აბუზული რამდენიმე ქალი იდგა, იქ საპარიკმახერო უსაქმური გამომეტყველების ხალხით იყო სავსე. ათიოდ ნაბიჯზე მაღაზია იყო. ბიჭი შევიდა და გამყიდველს საათი ჰკითხა. უკვე ოთხი ხდებოდა.. ბიჭი გარეთ გამოვიდა. ველარ გადაეწყვიტა, გზა განეგრძო, თუ აქ სადმე დარჩენილიყო. მაინც სად უნდა დარჩენილიყო? ცრემლები მოერია, თავი შეეცოდა. მერე უცებ თავისი გადაწყვეტილება და ქადილი გაახსენდა – ღამეც ვივლიო. პალტო გაისწორა, პური ამოიღო, ღონივრად ჩაკბიჭა და ჩქარი ნაბიჯით წავიდა. ხო, გზისპირა ონკანზე წყალიც დალია. ოდნავ შესცივდა. ამან ფეხი კიდევ უფრო ააჩქარებინა.

გადასავალზე თხელი თოვლი იდო, ახლაც თოვდა. დიდი ველი თეთრად იყო გადაპენტილი. ერთი პირობა ესეც იფიქრა, რომელიმე ჯერაც ჩამოუნგრევდნო გომბორში ხომ არ დავრჩეო, მაგრამ, წარმოიდგინა თუ არა გომბორის სიბნელე, ეს ფიქრი მაშინვე თავიდან მოიშორა. ჩქარობდა ის და ჩქარობდა თოვლიც, უკვე წვრილი, ხორხომელასავით მაგარი თოვლი. ეს წვიმას სჯობდა. აღარ ასველებდა, მაგრამ, სამაგიეროდ, თოვლი უფრო აკრთობდა. თოვლი და მშვიდი ნადირი როგორღაც ერთმანეთთან იყო დაკავშირებული!

თელიანხევში იგრძნო, რომ უღამდებოდა, მაგრამ აღარ შეშფოთებულა. ერთი ტყელა ჰქონდა გასავლელი, ამ ტყეს გაივლიდა და სათავიანთოში იყო. მაგრამ სწორედ ამ ტყის გავლა იყო საქმე! ნახევარზეც არ იქნებოდა მისული და დაღამდა. შინ, ლოგინში ჩათბუნებულს რომ წარმოედგინა ასეთ ადგილას თავისი თავი, ალბათ შეზარავდა. ახლა კი ღამე მხოლოდ აბრაზებდა. მარტო ღამე კი არა, აბრაზებდა ბილიკიც, უშნოდ გამოწვდილი ტოტებიც და ეს სიბრაზე, მისდა გასაოცრად, ძალას მატებდა. „მთავარია, გზა არ დავკარგო, მთავარია, ბუწნარში არ გავება, თორემ ნადირი... ნადირი ტყეში ვერაფერს ვერ დამაკლებს, ხეები აქ არ არის?!“ ახსენდებოდა, რაც კი სახიფათო მოგზაურობაზე წაკითხული ან გაგონილი ჰქონდა. მიდიოდა და თვითონვე უკვირდა, რომ მაინცდამაინც არ ეშინოდა. გარბოდა, შეიქაქანებდა ცოტას და ისევ გარბოდა. სირბილის დროს თითქმის არაფერს არ გრძნობდა, არც არაფერს ხედავდა.. მაგრამ მოხდა სწორედ ის, რისაც ყველაზე მეტად ეშინოდა: გზა დაკარგა, ბუწნარში გაება. გამობრუნდა, იხრებოდა და ისე ეძებდა ბილიკის ნიშნებს. გაწამდა, არაფერი გამოუვიდა. მაშინ გაჩერდა და თქვა:

„მორჩა, გზის გაგრძელება აღარ შეიძლება. ხეზე უნდა ავიდე და აქ გავათენო“. ხეები იდუმალი სულებივით იდგნენ, ისინი ახლა ისეთივე უფორმო და უსხეულონი იყვნენ, როგორც სიბნელე. შიშით ადებდა ხელს ხან ერთს, ხან მეორეს. რწმუნდებოდა, რომ ისეთებივე იყვნენ, როგორებიც უნდა ყოფილიყვნენ, წიფლები – გლუვნი, ცივები. მაინც როგორღაც აფრთხობდნენ. ბოლოს თითები გამომშრალ, შედარებით თბილ ქერქს შეახო. ეს მუხა იყო. ოდნავ წამოხრილი დიდი მუხა. ისე გაუხარდა, თითქოს ნაცნობ კეთილ მოხუცს შეხვედროდეს. მივიდა და იმ მშრალ ადგილას მიეხუტა. გული დაუშმვიდდა. გაელიმა კიდევ, ეს რა უცნაურობააო. მერე აბობლდა ზედ, სამი ტოტის გასაყარიდან თოვლი გადაბერტყა, ჩაჯდა და ხელები პალტოს სახელოებში შემალა. ერთხანს კანკალებდა. მაგრამ ეს შიშის ან სიცივის კანკალი არ იყო, დაღლილი კუნთები უთრთოდა. „არავითარი ავი სულები არ

არსებობენ, ნადირი კიდეც აქ ვერ ამოვა. მთავარია, არ ჩამეძინოს, კეთილო მუხავ!“ სიფრთხილეს მაინც თავი არ სტკიოდა. ქამარი მოიხსნა, პალტოს კოფოს გაუყარა, ტოტს შემოახვია და შეკრა. ისევ მოიკუნტა, ხელები ისევ პალტოს სახელოებში შეიყო.

„მთავარია, არ დამეძინოს. მე ბიჭი ვარ და არ უნდა დამეძინოს“. ფიქრობდა თავის კლასელებზე, უფრო გოგონებზე. რას არ გაიღებდა, იმათ სცოდნოდათ ახლა მისი აქ ყოფნის ამბავი. იქამდე მიიყვანა ფიქრმა, რომ კინაღამ ძირს არ ჩავიდა და გზა არ განაგრძო. ტყეში სიარული უფრო მეტი გმირობა იყო, ვიდრე აქ ჯდომა. მერე თავი ამით იმართლა, ამ კუნაპეტში კაცი როგორ ივლისო, და ისევ თავის ადგილს მიენდო. „მთავარია, არ დამეძინოს“. იშმუშნებოდა, მხრებს ათამაშებდა – ამით ძილსაც იგერიებდა და სიცვივსაც. ღამე და ტყე კი იყვნენ დიდები, ძალიან დიდები... და უცებ წყნარ, გაბმულ შრიალში რაღაც სხვა ხმა გაისმა, რაღაც თქრიალი თუ ფლოქვების ხმა. „ნადირი!“ – უსიამოვნოდ დაირეკა ბიჭის გულში. ხმაური ძლიერდებოდა – თითქოს რამდენიმე ფლოქვოსანი ცხოველი უახლოვდებოდა მუხას. ბიჭმა ქამარი გახსნა, დაახვია, ჯიბეში ჩაიდო და ზედა ტოტზე აინაცვლა. გაისმა ლაწანი, მერე ხვნეშა. ბიჭი კანკალმა აიტანა. და აქ მეხივით გავარდა ადამიანის ხმა: „ჰა, თავმკვდარო!“

ბიჭი ფათაფუთით ჩამოხოხდა მუხიდან. „ძია! ძია!“ – ატეხა ყვირილი. გარბოდა, მიფორთხავდა, ცრემლები ჩამოსდიოდა და ყვიროდა: „ძია! ძია!“. მერე ვიღაცამ ასანთს გაჰკრა. „ეუჰ, აქ რა გინდა, ბიჭოო!“ ორნი იყვნენ, ორივენი ცხენებზე ისხდნენ. დაქვეითდნენ. ისევ გაჰკრეს ასანთს და ბიჭმა ორივენი იცნო. ერთი კოლმეურნეობის თავმჯდომარე იყო, მეორე – ფერმის გამგე...

* * *

ტყე უკვე შორს იყო დარჩენილი, ცოტაც და თავიანთ სოფელსაც გადახედავდნენ. ბიჭი ფერმის გამგის უკან იჯდა, ხელები წელზე შემოეხვია. ბიჭი კი. იჯდა და... ის ხომ ცამეტი წლისა იყო... ისევ ცრემლები ჩამოსდიოდა. ახლა მას ის ატირებდა, რომ თავმჯდომარემ და ფერმის გამგემ საძაგლად უმწეო მდგომარეობაში ჩავარდნილს უშველეს, უშველეს, როგორც წყალწადებულს, როგორც მათხოვარს. სულ ცოტა ხნის წინ კი გმირად გრძნობდა თავს, ყოველ შემთხვევაში, ისეთი რამე დაიწყო, რაზედაც ვერც ერთი მისი ამხანაგი ვერ ამოიღებდა ხმას. ვერ შეძლო ამ საქმის თავის მობმა და ნელ-ნელა, მწარედ ჩამოსდიოდა სირცხვილის ცრემლი გაციებულ ლოყებზე.

კიდეც კარგი, რომ ბნელოდა და ამ ცრემლებს მაინც არ ხედავდნენ სადღაც ოსებში შექეფიანებული თავმჯდომარე და ფერმის გამგე.

უპასუხეთ შეკითხვებს:

1. როგორ გესმით გამოთქმა „გული ეძლეოდა“ [„დაღმართში გული ეძლეოდა“] ? (1 ქულა)

- ა) იღლებოდა;
- ბ) ცუდად ხდებოდა;
- გ) ეშინოდა;
- დ) მხნეობას იკრებდა;
- ე) ქოშინებდა.

2. ჩამოთვლილთაგან რისი სიმბოლოა ნაწარმოებში სიბნელე და სიცივე? (1)

- ა) მთავარი გმირის შიშისა და გაურკვევლობის;
- ბ) ველური ცხოველების საფრთხის;
- გ) მთავარი პერსონაჟის ფიზიკური სისუსტის;
- დ) მთავარი პერსონაჟის ფიზიკური სიძლიერის;
- ე) მთავარი პერსონაჟის სულიერი სიმტკიცის.

3. თავგადასავლის ბოლოს ბიჭს სახეზე სირცხვილის ცრემლი ჩამოსდის და ცდილობს დამალოს იგი. რატომ? (1)

- ა) გაბრაზებულია დეიდაზე;
- ბ) დაბნეულია, რადგან შორსაა სახლი;
- გ) ბრაზის შეკავებას ცდილობს;
- დ) აღფრთოვანებულია განვლილი გზით;
- ე) იმედგაცრუებულია.

4. ჩამოთვლილთაგან რა თემაზე არ არის საუბარი მოცემულ ნაწარმოებში? (1)

- ა) ბუნების სილამაზეზე;
- ბ) დამოუკიდებლობის სირთულეზე;
- გ) მეგობრობის ძალაზე;
- დ) დაუფიქრებელ გადაწყვეტილებაზე;
- ე) ბავშვურ ამბოხზე.

5. რომელი მხატვრული ხერხია „ხეები იდუმალი სულებით იდგნენ“: (1)

- ა) ეპითეტი
- ბ) მეტაფორა
- გ) ალეგორია
- დ) სიმბოლო
- ე) შედარება

6. რატომ გარბის ბიჭი დეიდის სახლიდან? თქვენი აზრით, რისი დამტკიცება უნდა ამით? (5)

7. როგორ იცვლება ბიჭის განწყობა და ემოციები ნაწარმოების განმავლობაში - როგორია ბიჭი დასაწყისში და რას გრძნობს ტექსტის ბოლოს? (5)

8. როგორ ფიქრობთ, ბიჭის გაქცევა იმპულსური გადაწყვეტილება იყო თუ გააზრებული გეგმა? პასუხი დაასაბუთეთ (5)

9. თქვენი აზრით, რა ისწავლა ბიჭმა ამ მოგზაურობიდან? (5)

10. ამოიწერეთ ტექსტიდან: (5)

ორი ზედსართავი სახელი -

ორი აბსტრაქტული არსებითი სახელი -

ერთი თანდებულიანი არსებითი სახელი -

წერითი დავალება (20)

- რა მნიშვნელობა აქვს და რა სირთულეებს უკავშირდება მოზარდის ცხოვრებაში პირველი დამოუკიდებელი ნაბიჯების გადადგმა?

იმსჯელეთ, ჩამოაყალიბეთ თქვენი მოსაზრება თემის სახით. ტექსტიდან მოიხმეთ მაგალითები.

[illegible]

საგამოცდო ესეს შეფასების კრიტერიუმი - 20 ქულა

I. დავალების გაგება, ტექსტის გააზრება და ინტერპრეტაცია — 5 ქულა

დავალების პირობა და მხატვრული ტექსტი სიღრმისეულად და ამომწურავად არის გააზრებული. ნაშრომში მკაფიოდ ჩანს მთავარი იდეა. მოსწავლე კომპლექსურად და სიღრმისეულად აღიქვამს ნაწარმოებს, მის იდეას, სიუჟეტურ ხაზსა და ტექსტობრივ დეტალებს.

II. მხატვრული ტექსტის ანალიზი და არგუმენტაცია — 5 ქულა

მსჯელობა მყარადაა დასაბუთებული; ტექსტობრივი მტკიცებულებები, მაგალითები და ციტატები ორგანულად ერწყმის მსჯელობას.

III. ნაშრომის აგება, კომპოზიცია, ორგანიზება — 5 ქულა

ნაშრომის სტრუქტურა სრულად შეესაბამება დასმულ ამოცანას. ტექსტი გამოირჩევა გამართული, ლოგიკური და თანმიმდევრული კომპოზიციით; აზრი ვითარდება ბუნებრივად, აბზაცები გამოყოფილია სწორად და მათ შორის არსებობს მყარი აზრობრივი კავშირი.

IV. ენა, აკადემიური სტილი და გრამატიკული ნორმები — 5 ქულა

ნაშრომი დაწერილია დახვეწილი აკადემიური სტილით. გამოირჩევა მდიდარი, ზუსტი და მკაფიო ლექსიკით, დაცულია ენობრივი ნორმები.